Број 90. У Новом Саду у четвртак 19. априла 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

О анексији Босне и Херцеговине.

Беч, 5. априла 1901.

Познато је, да је „Пештански Лојд“ написао уводан чланак (71. број тога листа), у коме захтева анексију окупираних провинција.

Ствар се узела озбиљније, јер се прет постављало, да је та мисао потекла од меродавних личности, који су позвани за то. Сачекалисмо неко време да видимо како ће се та ствар развити и да ли у садржини тога „Лојд-овог“ захтева не лежи и намера Аустро Угарске дипломације, која би без сумње избила на површину, као одјек тежње тога пештанског листа. Но „Лојд-ов“ чланак остао је — усамљен.

Напротив знадемо поуздано, да је чак и сама бечка дипломација нашла за потребно, да преко својих људи у страној европској штампи тај захтев претстави као илузију. На првом месту долази „Allg. Zeitung“, који излази у Минхену и о коме је „Застава“ у 74-том броју донела извадак, а исто тако донео је и „Standart“, лондонски лист, чланак од свога бечког дописника. Из свега се може закључити, да је Голуховски можда далеко стајао од тога чланка, али нема сумње, да је морао ипак неко од упливних близу бити, а да се полу-службени „Пестер Лојд“ смео усудити, о такој тугаљивој ствари да говори, у добу, када је унутарњи раздор у Аустрији достигао свој врхунац и у добу, када је најасније избила слика о стању окупираних провинција, са којом је министар Калај тотално дискредитирао способност културне мисије Аустро-Угарске монархије.

„Пестер Лојд“ је морао свакако имати разлога онакоме чланку. Тиме је хтео Калаји, да сврати пажњу политичког света са унутарњих нереда, што их је починио у окупираним провинцијама и да створи замашније дипломацко питање, којим би требала штампа да се забавља и које би питање гурнуто било у делегације, да смањи значај своје кривице.

У бечким вишим круговима говори се, да се не зна, да је Аустро-Угарска монархија имала још једног свога министра, који се је са толиком препреденошћу одржавао, као министар Калај. Он је изиграо Мађаре, кад му је потребно било, исто тако као и Аустријанце. Ево нема ни пуна година дана, он је својом препреденошћу одбио два снажна ударца, која су праведно на њега уперена, а отклањање задњег ударца прави је и једини повод, да је „Пештански Лојд“ онако неразмишљено истрчао и што је за најгору осуду, узео у заштиту једног министра, чија ће биографија рада можда јединствена бити не само у Европи, него и на читавом свету.

Ево како то министар Калај врши:

Познато је, да су православни Срби у Босни и Херцеговини свој покрет зачели с јесени 1896. године. Праведне њихове тужбе, министар Калај је у дипломацким бечким круговима претстављао као лажи и да су то велико-српске идеје, пострекнуте од Србије и Црне Горе. То је Србима шкодило, да се није ни један упливан човек смео прихватити, да потпомогне њихове праведне тужбе. Покојни Никола Думба који је са једним чланом босанско херцеговачке депутације од давна стајао у пријатељској вези, више је пута изказао сумњу, коју му је улио министар Калај. У ако су тужбе Срба одвећ снажне биле и ако је кроз њих провејавао необориви дух наивне истине непокваренога народа — сами чланови кабинетске канцеларије, који су мољени и преклињани да поднесу те тужбе круни, примали су то са резервом. Неки чланови кабинетске канцеларије чак су се и клонили Срба, јер је министар Калај тадањим својим упливом бацио на њих сумњу, да раде по напутку Србије и Црне Горе.

То је лажно сретство употребљавао министар Калај против Срба, које је бечкој дипломацији довољно било, да не посумња о тешком стању Босне и Херцеговине. Срби не имајући тада никакве помоћи у Аустро-Угарској, трпили су ради својих тужаба разна прогонства.

Међутим се и превршило и стрпљење мухамеданаца.

Дигоше се и они, да траже спаса и помоћи. Као што су Срби чамили по разним праговима, молећи да се цару припусте — тако су и мухамеданци летили за царем од места до места, молећи, да их цару припусте. Но не би. За њих је министар Калај рекао, да су то фанатици и незнају шта траже и да су подбуђени од Срба православни! У мађ. листу „Szemle“ написао је „штудију“ о неспособности тога мирољубивог народа. Тражено њихово „Уређење вакувских одношаја“ назвао је незрелим и можда би и њих даље денунцирао и код монархијских народа. Но мухамеданци нађоше заштиту код Мађара, који им пружише помоћи у толико пре, што је у то доба босанска влада приређивањем „Требевићеве прославе“ јавно манифестирала те земље као „хрватске“, што је Мађаре разјарило, да је и сам „Pester Lloyd“ онда донео одвећ оштар чланак о министру Калају. У угарском сабору развила се оштра дебата о жалосном стању Херцег-Босне. Посланик Шома Вишонтај цртао је пун сат бедно стање тих провинција. То је било у задњим седницама летње сезоне, а министар Сел је требао на то да одговори у јесењој сезони.

Кад је министар Калај видио, да се Мађари за мухамеданце заузели, увидио је, да је то озбиљан и зе њега опасан пут, којим ће се његова недела открити, па да умртви у Мађара ту намеру — он потпусти питање о градњи железница у Босни и Херцеговини. Ко је пратио тада помно, како и откуда је то питање без икаквог повода истакнуто — тај ће појмити, да је то било само сретство, да Калај умртви покрет у Мађара за обрану мухамеданаца.

Тако се и збило.

Кад се отворио јесени сабор, неразмишљени саборници захтеваше највећом енергијом градњу железница у своме правцу и интересу. Међутим су потстрекнуте и аустријске земље, да и оне траже градњу железнице, али у своме правцу, који је сасвим противан мађарскоме.

Далматинске и хрватске депутације долазиле су у Беч. Изилазили су чланци у бечким новинама, држани се зборови, викало се и лармало се, и говор, који је требао да се води о тешком стању тих земаља, пречео је Калај на општи интерес монархије, дајући прилике да се гложи Пешта са Бечом, а у ствари нема ништа. Обећало се и једнима и другима, па на томе и остаде. Међутим сезоне су прошле, а г. Калај прегао да „задовољи“ народ.

Тако је постао и речени чланак у „П.

ПОДЛИСТАК.

КОЊИ.

Написао: Бенедек Елек.

Волим сваку домаћу животињу. Али за коњма — просто да полудим. И овде у престоници не гледим, ко седи, но какви су коњи у колима. Који коњ држи лепо главу, поносито ходи, пратиће га моје око до у недоглед.

И чим снег почне да се топи, непрестано мислим једно те једно: Какве ћу коње имати на лето. Бојим се, ако ми буду по вољи, а бојим се, ако ми не буду по вољи Јер ма како да волим коње, тек што фијукне први јесењи ветар. морам се растанути с њима, јер би преко зиме само стајали у штали те јели и јели, док све не би појели. Ако ми не буду по вољи, онда ће бити зло целог лета. Јер велик је то јед, кад човек тови коње зобљу а овамо непрестано мора да их вошти.

И то сам већ искусио.

Кад сам наумио држати коње, натрапам на два лепа млада парипа. Чим их видех на мах ми се допадоше. Били су ватра жива и само за то нису скидали звезде с неба, што у вече нисмо смели да се возимо на њима. Плашили су се и од своје сенке и колико смо год кола обилазили, толико пута нам беше живот у опасности. Стригли су ушима и палазили нарочите радости у томе, да се вурају на друге коње, а да се други коњи не би на њих вурали, једним скоком однели кола на пут. И не беше њихова кривица, што се кола не нађоше одма у јендеку.

Цело лето не смеде ни жена ни деца ми да седну на кола. А ја сам опет цело лето припитомљавао своје коње, тако, да их је на крају лета ваљало бичевати. Тада опет не хте доше сести на кола зато, што су се стидили. Од лепих мојих коња постадоше раге Најзад доспеше у циганске руке будзашто, а мени остаде једина утеха, да сваки коњ, пре — а после, доспе у циганске руке.

Увидео сам, да за нас нису млади коњи Требају мени за оно 2 - 3 месеца прави коњи. Коњи зрели, код којих не мож' дознати, колико им је година Цена да им не расте, али да и не спадне. Коњи, да човек слободно може сести на кола с целом својом породицом, коњи, који неће трећити време на вурање, на скакање у јендек, но ће мирно касати, без швићкања, само кад им дадеш доста зоби Ова мелика није бог зна како веселила, али ја се приклоних и купих првог лета по том два коња. Рекоше ми да су од 8 година. Доста лепо су касали по коњском вашару. Али кад дођох кући, па их суседи узеше на око, сви рекоше, да је давно прошло вре :е, кад су ови коњи имали 8 година.

— Па колико имају?

— Па може бити око петнаест.

— Хвала Богу! - радовала се жена ми.

И никад не имадосмо овако мртва лета. Беху то две црканице. Јели су као хале. Па и угојили су се али ни капи крви да би у њима. Околни сељаци су на оним својим ердељским мачкама јурили поред нас као ветар, а наш кочијаш да се изеде жив од једа и срамоте. А ја се шћућурио у крајичак од кола, па не гледам ни десно ни лево И ја сам се јео. Знао сам, да оне Секулске мачке никад и не виде зоби, па опет како јуре Ал' дабогме, у њих има крви.

Мој слуга непрестано гунђао. Он неће више да иде на овим коњима. Пропашће од стида. Него да се купе други коњи.

— А нашто? — пита моја жена. Зар нису добри ови коњи? Па зар је то зло, ако ми стигнемо за сахат онамо камо други стижу за четврт сата? Главно је, што не морамо да се плашимо. Можемо да се возимо на њима на дану и по ноћи.

У осталом чуо сам, где и друкче говоре о мојим коњима

— Нису то коњи за кочије, говорили су сељаци. Али за економију и нису друкчији.

И доиста беху јаки и гегали су се, баш као волови. Мој момак сваког јутра говорио, да би их купио сад овај, сад онај.

— Видиш, говорила ми жена, опет је добро, што си мене послушао. Мирно можемо да се возимо цело лето, а на јесен ће да их

Лојду“. Изашла је г. Никашиновића књига, и Калај знаде, да она мора дати повода да о Калају говори. Зато је „Лојд“ и донео одмах свој суд и тиме хтео да пружи правац својој зависној штампи, да се лична Калајева одговорност пренесе на принципијелно дипломатско питање, којим би се штампа и делегације забављале.

У исто доба ангажиран је и конгрес словенских новинара, који се не давно састао у Дубровнику, из чијег рада јасно провирује тежња, да исти покрене питање о Босни и Херцеговини. Сваки разборити политичар мора ту тежњу да сматра као смешну ствар, и сваки мора бити уверења, да Аустро-Угарска не може ни сањати о анексији тих земаља, а не да је још огласи, и то сада, када је најнатуштенија, најосамљенија и најрастројенија.

Аустро-Угарска је имала бољи положај и прилике (тројецарски састанак у Скрњевице, затим 1892. године, па приликом царевих састанака у Берлину) да ту тежњу спроведе, али обвеза и садржај берлинског конгреса не могоше јој то дозволити, а данас — то јој је апсолутно немогуће.

О тежини тога питања свесна је аустро-угарска дипломација, зато је и почела пуштати на све стране изјаве о немогућности тога захтева. „П. Лојд“ је пак показао под чијим упливом износи он така крупна питања. Сви европски листови у томе питању мисле да тај чланак није потекао из кругова озбиљне монархиске дипломадије, него да је то мишлење уредништва „П. Лојда“.

Али имаде преко три месеца, да извесни листови у Пешти слободу своје штампе прежу у таљиге персоналне политике, која се огледа само у обрани личности, газећи опште интересе и појам човечности.

То су средства с којима се министар Калај служи, да одржи себе. Народ у Босни и Херцеговини нема ни сретства нити прилике, да се против овакове препредености брани, но тежина њиховог стања тако је велика, да мора победити, било то мало раније, или доцније, али победити мора. =

Трећи конгрес
ческих лекара и природњака.

Чески лекари и природњаци приређују свој III. научни конгрес о Духовима у Златноме Прагу, на који су већ позвали све своје словенске колеге, који не само имају право учествовати као гости на конгресу него тако исто могу узети удела у предавању и дискусијама на своме матерњем језику.

Мисао, која је покренула ческе лекаре и природњаке, да приреде свој III. научни конгрес је та: да узајамним делањем допринесу што јачи и већи развитак и напредак лекарских и природних наука у Словена и да солидарно и морално потпомогну њено развиће у оним словенским земљама, у којима се лекарске и природне науке крећу у скромним границама.

Чим буду припреме у главном готове за III. конгрес ческих лекара и природњака, донећемо о њему опширан извештај; за сада у главним потезима доносимо статистику II. конгреса ческих лекара и природњака од 1882. год., да се види, у каквим ће се границама кретати и III. конгрес с напоменом да ће се III. конгрес приредити у већим размерима и јачем сјају. Други конгрес ческих лекара и природњака трајао је од 27.—30. маја 1882. под председништвом др. Богумила Ајзелта, професора интерне. Конгрес је био отворен свечаним седницама, у величанственој згради „Жофин“ на којима су предавали: Др. Емил Голуб, славни чески путник и путописац: „О важности лекарскога сталежа у заокеанским земљама“ и др Шафарик, професор хемије: „О сврхама хемичкога истраживања.“

Конгрес је био подељен у четири одбора према струкама: лекарски, природњачки, математички и педагошки; сваки пак одбор подељен је у секције по садржини расправа. Предавања је било 138 и то: за интерну 11, фармацију 7, хирургију 21, санитетску медецину 6, математику 8, физику 7, природопис 30, хемију 18, антропологију и археологију 5 и педагогију 11, од којих 4 биле су педагошке дискусије. Остали дани употребљени су на забаве, свечане представе, гозбе, шетње по Прагу и разгледање прашких знаменитости; даље одбор је приредио два излета изван Прага: један научан у Припрам, други забаван у Карлов Замак и Кралупи и лекарско природњачку изложбу. За све време трајања конгреса одбор је издавао нарочито свој конгресни лист „Весник“, у којем су била отштампана сва главнија предавања и потребне информације. Изасланих делегација било је 23,375 чланова, 293 учасника. На другом конгресу били су заступљени сви словенски народи, у највећем броју наша браћа Пољаци, од којих је 11 предавало.

Надамо се да ће братска позивница приређивачкога одбора за трећи конгрес ческих лекара и природњака наћи истинског одзива код наших лекара и природњака и да ће наш народ на трећем конгресу достојно бити репрезентиран.

(Ко би желео ма какве информације, нека се обрати на Doc. Dr. Vesely Prague I. — Nóbreži, n. 14.

Нови Сад, 18. априла.

Туча на будимпештанском универзитету и све остало, што се догодило уз то, а и пре тога, заслужује пажње. Није ту главно предавање професора Пиклера. Ту је просто по среди друго. На универзитету је било трења између Чивута и њихових пријатеља с једне стране и антисемита с друге стране већ од неколико година. Кад је са универзитетске зграде украден крст, борба је заоштрена. А кад је универзитетска власт пристала да се тај украдени крст не замени више другим, то је довело један део универзитетске омладине до уверења, да је моћ Чивута и њихових пријатеља достигла врхунац. Отуд онда борба и против професора Пиклера. Ту исту борбу, која се води данас на универзитету батинама, видимо и на сабору и иначе у свој држави, само се води другим средствима. Ми не мислимо на сабору пучку странку. Не, него имамо на уму борбу између аграријеваца и меркантилиста. То је борба између великих економа и великих трговаца, управо борба између аристократије која има великих поседа и Јевреја, који имају сву трговину земаљских производа у рукама, толико да произвађачи не могу да дигну главе. Та се борба води већ јако оштро на свима линијама. Меркантилисте траже „слободу трговини“ и позивају се на „либерализам“. Дабогме не на онај прави либерализам, који војује и за народ и за право сиротиње. Него „либерализам“ за неограничену трговину, без обзира како ће бити народу. Противу тога либерализма, у чијим је рукама штампа, капитал, уплив, боре се данас аграрци. И њих крсте конзервативцима, јер се опиру том лажном либерализму. Нит су они први либерални, нит они други конзервативни у оној мери како се износи. Овде је по среди борба интереса. И како су Чивути главни носиоци меркантилизма и лажног либерализма, она ће се друга струја све већма извијати у антисемитизам. Тај антисемитизам зре и опет. А томе помаже јеврејска штампа и држање извесних кругова, које постаје несношљиво . .

Овим смо хтели да обележимо ма у неколико реди око чега се управо води главна ствар . . .

Из Србије.

Београд, 17. априла.

Наши либерали су ужасно озлојеђени. Њихове „Вечерње Новости“ донеле су вест, како се ствара нова странка, која ће стајати у опозицији према фузијонашима. Тим су мислили либерали да ухвате у своје замке радикалну већину, која неће да зна за споразум с напредњацима. Но у том су се либерали преварили и сад не знају шта ће.

Либерални „С. Гласник“ љуто се једи на „Заставу“ што није прештампала Авакумовићев разговор са дописником „Revue d' Orient“. А шта се то тиче „Заставе“. „Застава“ је повела разговор о томе, шта је Авакумовић говорио на конференцији код краља? Овде се јако опазило, што „Српски Гласник“ није смео да донесе „Заставину“ примедбу на Авакумовићево писмо, упућено Јаши Томићу... И много се смеју, што се „Српски Гласник“ курталисава хвале, којом је „Браник“ обасуо Рибарца. Море не траже либерали са енергијом да продру. Имају они својих путања и странпутица. Збор либералне странке, целокупне, дакле и оних, који су отворено помагали др-а Владана, и оних, који га помагаше ћутањем, биће месеца маја. И ако либералима неће испасти за руком план, да задобију ма и једног радикала, остаће три странке: фузијонашка, радикална и либерална.

Поједини радикали, о којима беше реч, да су ушли у фузијонашки уреднички одбор, као Пера Ђорђевић сенатор, опровргавају ту вест. А др. Ђока Ј. Николић штампао је изјаву, да веома цени господу у том одбору, али са Николом Пашићем не може бити заједно ни у каквом послу.

Занимљиво је, што је Милан С. Мостић београдски адвокат упозорио у „Законитости“ на ту околност, да по новом

плате људи, пошто си их и ти купио

— Неће дати ни полак, рекох ја.

— Али, ето, толико њих хоће да их купе.

— Познајем ја сељаке. Видећеш већ.

— Али сад су бољи, но што су били, кад си их купио. Гледај, како су се угојили.

— Верујем. Појели су више зоби и сена, но што сами вреде.

И како се ближила јесен, редом су долазили купци.

— Ја бих узео та два коња — говори један, па други. — Истина, матори су, ноге им не ваљаду, а навлачи се и бело на очи им, али ако не ћете много искати . . .

— Знао сам, рекох, да неће нудити ни полак од онога, што сам ја дао за њих. Зато се одлучих да их не продам у свом селу. Сви ови мисле, да ја, чим седнем за сто, па замочим перо у мастило, те почнем да »дрљам« — а ето им колико вреде два коња. Виде и чују, да ујутру пијем каву, а у подне и увече једем печења, дакле мора да имам новаца, као плеве. А шта излази отуд по правди? То, да све скупо платим, а јевтино продам.

И тако моје раге остадоше у мене до зиме. Мишљах: Није добро тако. На зиму ће појести трипут више, но што вреде. Иди кући, па их подај пошто људи хоће, кад већ људи не дају, што ти иштеш.

И ја одох кући и продадох своје раге.

— А коме си их продао?

— Месару.

— Шта ти је платио за њих?

Та знаш, то је тако било . . . Да, честити Богдан, што већ годинама купујемо код њега, узео је коње. Тако смо се згодили, да ми да два јунета. Мож' се рећи, лепа два јунца. На пролеће биће им година.

— А колико ти је дао у новцу?

— Та знаш, то је тако било. — Да, јест, дао би био и новаца, али он рече: Шта ће мени новци. Слаће он нама на зиму шунака, све дотле, док у шункама достигне одређену своту новаца. А најзад нами је свеједно, је ли?

— Речју: коње ћемо да поједемо.

— Да појешћемо их. Т. ј. само упола, јер нам остају још два јунца. А ови ће доиста да нам донесу новаца.

— Осим ако не поскапају.

Доста то, да смо те целе зиме имали шунке на столу у изобиљу. Али свему има краја. Чика Богдан је до пролећа исплатио коње у шункама и ја видећи, да немам ни шунке више ни коња, наумих купити коње. И купио сам.

— Но, какве си сад купио коње!

— Какве? О, само да их видиш и ти и деца. Дивни су то коњи од четир године. Лете, као ласта а опет су мирни као јагањци. Сад сам уверен, да сам добро пазарио. Мало су скупи, ал', најзад, добре коње нико не даје бадава. Но, зар се ти не радујеш?

— Ја? како да се не радујем. Радујте се и ви, децо. Отац вам се већ постарао за шунке на зиму, што долази . . .

— ???

Превео З. В.

уставу председник касационог су да не може бити сенатор (члан горњег дома) а овамо је баш именован за члана сената... Лепо се почело!

Писмо из Русије.

Петроград, 13. априла.

На дневном је реду још увек ђачко питање. Увиђају се неправде према ђацима, у нечем се и попустило, али у главном влада се држи чврсто својих назора, јер мисли да би иначе патио њен углед и сила. У Вановскога су полагане многе наде, али је и његов углед много уздрман, што је одбијен праведан захтев московских ђака. Ови су тражили да се одложе испити, како би их могли полагати и они, који су стрпани у војску, и они, који су релеговани. То је стање јако погоршало. Опште је мишљење, да ће борба наступити тек на јесен.

Вредно је да знате шта мисле о руским школским приликама и најугледнији руски професори. Професор Менделејев баца целу кривицу на погрешан школски систем. Ђаци се изнимно и штетно задржавају у средњим школама тако, да само после 22. године могу доћи на универзитет. Ту их даве свачим оним, што не одговара животним условима ни духовном животу. Менделејев мисли да се и систем на средњим заводима мора из основе променути. — Универзитетски професор Мучкетов и академик Бекетов мисле, да се једини излаз из овог заплетеног стања налази у томе, што би се за сада морало прибећи и вратити начелима и традицијама устава од 1863. Творци устава од 1884. одузели су универзитету његова автономна права, да би професорима дали прилике, да се ђацима тешње приближе. Но је ли то могуће кад им је према ђацима одузето свако изборно и друго право. Тиме је морао наступити неки разлаз између професора и ђака док је устав од 1864. ђаке и професоре везивао у један колегијум. Одузимањем свих тих права углед професора јако је пао. И шта се догађа. Ево само један случај: Једно врло важно место професора географије поверено је дру медицине. — Међу тим кијевска политехника, која је потчињена министру финансија дошла је некако до права, да сама бира професорске снаге. И заиста цело наставничко особље њено је најбоље, а међу ђацима и професорима најбољи односи. Уставом од 1884. одузето је ђацима право сваког удруживања, а баш ово је за ђаке најглавније Одузето им је и право договора и све. То је баш врло штетно. Но доста о том.

И раденичко питање није још уређено. И међу раденицима је неко врење, а нема сумње да ће за кратко време бити још и горе. Прилике међу раденицима су по све друге но у другим државама, јер руски раденици не могу ни близу онако да живе као н. пр. француски раденици.

У словенском друштву ломи се међу старом странком грофа Игњатијева, Соблера, и новом странком Васиљева, Комарова, Штиглица. И докле та борба траје многи ђаци лелечу, јер не добијају ни толико помоћи да могу да живе, а ни да умиру.

Овде је створено ново друштво »Руское Собраніе«. Цел му је да буди народну свест у самих Руса, јер су Руси доста равнодушни према том и немају довољно народног осећаја. За то им и седи за вратом у сопственој њиховој кући туђинац а они у својем либерализму то и не осећају. Но кад би направили статистику колико Неруса седе у државној служби, а колико их је тек по фабрикама, њима би очи стале.

Стање у опште није онако како треба да је. Чиновници су у опште јадно плаћени, а тако исто и професори, цела борба се врзе око новца и материјалног живота. Но међутим морам приметити да се опажа покрет на боље, но успеха ће бити тек онда, кад буде више слободе, више просвећености. И све донде словенско питање неће крочити овде напред.

Т. Т. Т.

Политички преглед.

Угарски земаљски сабор. У седници од понедељника завршена је расправа о 27. §-у „Адрије“, а јуче је било гласање. У седници од понедељника говорили су против предлога Карл Калман, Пихлер, Молнар и Салај. Затим је министар трговине Хегедиш наводио, зашто је у уговор узето ослобађање „Адрије“ од плаћања порезе. Уједно је доказивао, да држава не може делити с акцијонарима добит од „Адрије“. Затим је седница одгођена за јуче, уторак. А у седници од јуче су све предложене измене одбијене од већине и усвојен је §. 27. те се приступило расправљању 28. одсека. Данас, у среду, неће бити седнице.

Има нечег трулог у држави — која се до Бога, не боји никога. Пронеле се вести о кризи у Немачкој у опште. Рекло се, да ће да падне и државни канцелар и влада. Али сад се то са званичне стране све одлучно пориче. Но крај свега тога ипак се признаје, да канцелар има много муке с царем, што се тиче тарифе о ђумруку. А вели се уз то, да се и г. Фон-Микел спрема за — оставку. И тврди се даље, да је моментани политички положај у опште, а нарочито у Пруској, веома „завијен“. Влада слути, да ће комисија државног сабора одбити предлог о каналу. Но не може се, веле, унапред рећи, да ће и пленум државног сабора одбити предлог, и ако се по расположењу странака може то очекивати, јер је и центрум отишао међу противнике предлога о каналу. Ако и пленум одбије предлог, онда ће влада тек да предузме извесне мере, па можда и да распусти сабор. — Ај, те мере, мере... и ти експерименти, експерименти... до чега ли све не ће доћи због тога у „просвећеној“, „напредној“ и „уставној“ Европи.

Несити су — ти Енглези. Француски лист „Голоа“ јавља, како су Енглези криви оном покољу у Алгиру, о којем смо и ми известили своје читаоце. Енглези су, на име, преко својих верских повереника растуривали библију међу урођенике. А међу тим у свакој библији био је по један листак, у којем се жестоко нападало на француску управу и урођеницима обећавао бољи положај, ако би Енглези тамо овладали. — Ај, библијо, библијо, чему ли ти још не ћеш послужити као копрена!

Албанески конгрес. У Напуљу су Албанези одржали свој конгрес, који је трајао четири дана. Донели многе важне закључке. Међу осталим закључили су да уведу латинска писмена за своју азбуку; да се уведе настава албанског језика за све албанске општине у Италији. За тим је донет протест против султана и турске власти, што прогањају албански језик и албанску народност у Албанији. Закључено је да се сваке године у Италији одржи по један албански конгрес. Једно изасланство збора примљено је од талијанског краља. Краљ је похвалио што се конгрес толико брине за свој језик и своју народност, и што ради на развићу трговине између Италије и Албаније. Аустријска штампа врло много о томе говори, што је талијански краљ показао толико интересовања за Албанију. И пада им јако у очи што је талијански краљ изјавио да ће се примити почасна председништва на догодишњем збору албанеском.

Делкасе у Паризу. Из Петрограда јављају да је разговор између руског цара и француског министра спољних послова Делкасеа трајао пуна два сата. Цар је поклонио Делкасеу врло скупоцен суд од нефрита, украшен са његовом, царевом сликом и изаткану скупоценим дијамантима.

Рат између Кине и удружених сила. Немачки листови пишу још увек о бојевима код великог зида. Износе како су Кинези ваљали дрвље и камење на немачку војску, како су се врло одлучно борили, те су с тога многи Немци рањени. Уједно јављају, како се немачка војска повукла натраг, а Французи су јој штитили повратак. Но најглавније је што веле, да се Немци за то морали сами борити, што су Французи у последњем часу добили налог од своје владе, да се не упуштају у борбу. Уједно веле како ће се ускоро добар део француске војске повући из Кине, и како је француска влада већ отпочела преговоре са бродовима за превоз својих војника. — Из Нагасакија јављају да је дошло до борбе између енглеских и француских матроза. Два Енглеза су убијена, а више Енглеза и Француза рањени.

Рат између Енглеске у Транзвала. Избио је клин кроз врећу и истина је избила на среду. Већ се одавна говорило, како су Френша Бури били заробили и на поштену реч пустили. За то се о Френшу за толико дуго време није ништа чуло. Но Енглези су све те вести упорно порицали. Сада међу тим јављају, како је Френш оболео и како ће по лекарском савету напустити јужну Африку и дуже време провести у путовању по мору. У ову вест не верују ни најдоброћуднији Енглези, већ су и они на чисто, да је Френш доиста био заробљен од Бура. — Из Лондона јављају, да ће нове бурске заробљенике однети у Индију. — Из Њујорка јављају, да ће у Низоземску стићи ових дана велико демократско изасланство, да умоли Кригера да дође у Америку. То изасланство предводиће Бриан, бивши кандидат за председника удружених америчких држава.

Вести из места и са стране.

Радосни догађај у Београду. Јавно мнење веома много разбира за радосни догађај у двору, који треба да наступи. Др. Коле париски лекар — окушер и др. Владимир — Феодоровић — Спасојев професор московског универзитета и специјалиста акушерства стигли су у Београд, да се нађу при руци. — Ако се роди престолонаследник објавиће се то са 101. топовским метком, а ако кнегињица, онда само са 72 метка. Топ је већ постављен на граду како треба, а приправна је и муниција. Пуцаће се из великог круповог топа, који је при заузећу Ниша освојен од Турака. Тај је топ чуван до сад као ратни трофеј, и сад ће се први пут из њега пуцати. — Већ неколико дана се говори по Београду скоро само о том догађају.

Дајте посла, дајте хлеба. Из Лавова јављају: У понедељак је овде велика гомила раденика без посла, јуришала на пекарнице и поотимала све хлебове. За тим је отишла на пијацу, јуришала на тржнице и поотимала све; вичући: Дајте нам рада, дајте нам хлеба. У вароши је био настао велики страх. Сви дућани су били за тили час позатварани. И ако су вође раденика, градоначелник и власти гледали да утишају раденике, обећавајући им да ће им наћи зараде, један део раденика ушао је у варош, поразбијао је многе прозоре и излоге. Међу тим су измаширали и војска и полиција, но у томе је инжињеру Молковском пошло за руком да утиша раденике, те поврати ред и мир.

Збор у корист руских ђака. Политичко удружење бечког среза Ландштрасе сазвало је било велики збор у дворани Ронахера. На дневном реду биле су ове тачке: Културна борба у Русији, право великошколске омладине на слободно мишљење. Међу осталим угледним личностима на овај су збор дошли многи ђаци мушки и женски, без разлике народности. Расправа је била врло бурна и усвојена је резолуција, да се изјави најтоплије признање руским ђацима, мушким и женским, и руским научарима на њиховој пожртвовности и храбрости. Један Србин Босанац изјавио је у име Срба ђака Босне и Херцеговине, да је у окупираним провинцијама, Босни и Херцеговини, далеко још горе но у многим руским губернијама. Посланик др. Еленболен устао је жестоко против тога и рекао како је искључење Толстоја ударац по образу европске културе. После избора умало што није дошло до сукоба између полиције и чланова збора. Полиција је била у јаком броју заступљена.

Српска београдска великошколска омладина. Поводом небратског понашања и испада браће Хрвата на конгресу аустро-угарских словенских новинара у Дубровнику — осећа се позвана да изјави: 1 Да се потпуно слаже и придружује резолуцији босанско-херцеговачке академске омладине у Бечу; 2. Да јако жали, што се овим поступком хрватских новинара уноси раздор и забуна међу словенске народе у опште, а међу Србе и Хрвате посебице; 3. Да је она тврдо уверена, да ће се питање о Босни и Херцеговини решити по начелу народности, као жељи огромне већине њиховог становништва; и 4. Омладина жали, што је конгрес примио предлог да се и босанско-херцеговачки новинари позову на идући састанак аустро-угарских словенских новинара, што се противи државно-правноме положају Босне и Херцеговине, које се ни у коме случају не могу сматрати као аустро-угарске области.

Хоће ли штрајковати или не. Раденици рудокопа у целој Француској гласају о томе да ли да штрајкују или не. Упада јако у очи да врло велики

део радника неће да гласа. Од 160.000 радника гласало је нешто преко 45.000. Објављен је резултат гласања и по њему се 28.850 радника изјаснило за штрајк а 17.603 против штрајка. Коловође, који су радили за штрајковање нису баш ни мало задовољни овим резултатом. Министри Милеран и Бодин вратили су се са Ривијере у Париз, чим су чули о резултату раденичког гласања.

Читуља. Српски учитељски збор ст. стапарски јавља, да је 16. (29.) априла ове год. преминуо Петар Борић, српски народни учитељ старостапарски, у својој 58. години живота а 35. години савесна учитељска службовања. Тело покојниково сахрањено је јуче, у уторник, у 3 сах. после подне. — Уверени и сами, да покојник беше савестан и добар учитељ и Србин, велимо му: Вечан му спомен!

Жртве лажних десетица. Уз главног кривца Бесемера, који лежи у бечкој бувари, овдашњи наш бивши угледни грађанин и варошки представник Севин, платио је главом, због лажних десетица. А сад падају на оптуженичку клупу, још и Јован Шпенглер и Јован Тауберт, који су све до сад били угледни становници у Бељини, у Босни. — Хеј, новац, новац, — докле ти још нећеш довести многог и многог, који само у теби гледа — све и сва.

Против Чивута. Сироти Чивути! Мало — мало, па је реч о њихову гоњењу. А баш је то нација, која уме да се прилагоди свему и свачему. Ако ћеш да је Мађар — он је Мађар над Мађарима, хоћеш ли да је Србин — Србин је, а кад би захтео да је Бугарин и Бугарин је срцем и душом и већ тако даље. Па ипак, ето, јављају из Софије, како је у Ћустендилу било немира против Чивута. Известан број побуњеника упадоше у чивутску цркву и љуто нападоше на Чивуте и многе тешко ранише. Немири овакви и нападаји трајали су цео дан, док војска најзад начини реда.

У далеком свету. „Слободи“, што излази у Америци пишу из Butte, Mont.: 3. априла преставио се у овом граду наш незаборављени брат Србин Андрија Јаков Лепетић, родом из Мокрина у Боки Которској. Покојник је био поштена душа, искрен друг и прави родољуб. Овамо је дошао отрагу десет година и назад три године ишао је да обиђе своју стару домовину, те се опет у брзо повратио За све време овамошњег бављења радио је по рудокопима, где је и упио клицу своје болести. Боловао је скоро три месеца. За све време његова боловања, син му Мијо, који је свеђер код њега пребивао, као и шура му Крсто Терзовић, употребили су све силе да га отму од смрти; али сва њихова радња беше узалуд. Спровод се кренуо дне 5. априла у 2 сата после подне из куће Крсто Терзовића до српско-православног гробишта. Опело је очитао П. Владо ђакон. Лепши спровод није могао бити. Света је било врло много. Не само да су били за спроводом скоро сви наши, који су овде, него и велик број Американаца, који су покојника познавали. Покојник је оставио након себе тужну супругу, две кћери и пет синова; од ових му је само најстарији син, Мијо, овде...

Пет милијуна долара за један изум. Друштво „Standard Oil Company“ пристало је да плати једном друштву за његов патент 5.000,000 долара. Изум се састоји у преображају петролеја у његово природно стање т. ј. у гас. Покушаји учињени дали су врло добар успех. Светлост је изванредно јака. Међутим изнашло се, да ће том методом барио петролеума дати топлине (врућине) колико и вагон каменог угља.

Највеће вароши у Италији. Од 1881. г. почевши, ове године су први пут пописивали становништво у Италији. И међу варошима тамошњим стоји на прву месту — Напуљ, који има са општинама, што су с њиме спојене, свега 700,000 душа (прираст је 206,000). После њега долази Милано, која има 490,000 душа (прираст је 109,000). А на трећем месту је Рим, који има 462,000 душа (прираст је 162,000). После тога долазе вароши Торино, са 335,000. Генуа са 235,000. Венеција са 151,000 душа.

Време. Очекивати је и даље топло и променљиво време, местимице с кишом.

Вода. Дунав опада, Сава и Драва, као и Тиса, такође опадају.

Трговина.

НОВИ САД, 18. априла 1901. год. Пшеница прва квоће фор. 7·——20 н. Пшеница средња фор. 7·——— н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н. Наполица ф. 6·—— н. Јечам нови ф. 6·50—80 н Зоб фор. 6·20—30 новч. Кукуруз у зрну нови фор. 5.— н. нови у клипови ф. —·—.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пушена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов.	живе
„ средњи . .	29—30 нов.	мере
„ лаки . . .	27—28 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—31 нов.	по клгр.
Јагањци	5—12 фор	по пару.
Овци .	——— фор.	по пару.

Стање воде под Новим Садом.

17. априла било је	4·78 мет.
18 априла било је	4·68 мет.

СПИСАК ПРИЛАГАЧА

за свето-савску забаву

српског академског друштва „Зоре“ у Бечу.

(Свршетак.)

По 4 круне: Њ. Преосвешт. Евгеније Летица Бања-Лука, Пеко Јерковић Госпић, П. Р. Јелачић Мостар, Перо Лагић Столац (Босна), Лончаревић Беч, Грогор Беч, План Беч, Коста Мандровић Беч, Симић Беч, др. Власак Беч, Херул Беч Будисављевић Беч, др. Дрозда, доцент Беч, Х. и У. Беч, Милош В. Марковић Љешница, Светозар Н. Симић Љешница, Љубомир М. Исаковић, трг. Љешница, Браћа К. Тешић Љешница.

По 3·83 круне: Уредништво „Подринског Весника“ Шабац.

По 3 круне: Сава Секулић Беч.

По 2·25 круне: Радо М. Бањац Љешница, Милутин П. Матић Љешница, Лучић Беч, Милан Паулић Беч, Сара Радојковић Беч, Шухијевић Беч, Младеновић Беч, Ђерц Беч, Хохеновски Беч, Јован Будимир Беч, Константиновић Беч, Коњас Беч, Будисављевић Беч. Преображенски Беч, Сика Беч, Младен Илкић Беч, Гојковић Беч.

По 2 круне: В. М. Ковачевић Ћуприја.

По 1 круну: Цветко Т. Лучић, трг. Љешница, Петар Јовановић Љешница, Петар Богдановић Љешница, Дреловић Беч, Крстић Беч, Јовановић Беч.

Свима овим родољубима изказује „Зора“ своју највећу благодарност; особито пак „Зориним“ повереницима гг. др. Јовану Николићу, краљевом посланику, Душану Стојићевићу професору у Цариграду и Милутину Тешићу трговцу у Љешници управа изражава своју највећу захвалност на њином енергичном заузимању и пожртвовању.

Благајник: **Ал. Бабић** мед.

Председник „Зоре“: **Драгомир Туфегџић** правник.

Тајник: **Велимир Пазарац** медицинар.

АПОТЕКА ПЕТРА СПАСИЋА У ПИРОТУ

даје се под закуп или се продаје.

Обратити се треба **Петру Спасићу** апотекару у Пирот. 201 1—2

Бр. 163. — 1901.

ОБЈАВА.

Управни одбор за заједничко руковање ритским земљама као имовином општина тителског и жабаљског среза ставља на опште знање да ће:

1.) 4. маја 1901 по нов. кал. 8 сахата пре подне за време од дана закупа до 15. октобра 1901. задолмљених у виловачком делу рита лежећих 280 јутара и парцелама по два јутра за орање,

2.) 7. маја 1901. по нов. кал. 8 сахата пре подне задолмљаних у ковиљ-сентиванском делу рита лежећи 881 јутро у парцелама по 30—50 јутара за пашу и сенокос за време од дана лицитација до 31. децембра 1901. под закуп издати.

Издавање земаља под закуп обавља се на лицу места.

Местне власти умољавају се, да ову објаву међу својим становницима благовремено обнародују.

У Тителу, 24. априла 1901.

Управа
шајкашких општинских ритова
у Тителу.

212 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА СТЕВАНА С. ЈАНКОВИЋА У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА

потребује једног млађег помоћника. Ступити може одма, ако је могуће нека се лично пријави. 209 2—3

ГОСПОЂА

која је вична кућевном раду у сваком погледу, тражи место за 215 1—4

ДОМАЋИЦУ.

Упитати за адресу у администрацији »Заставе«

Рабштерн Мор

НОВИ САД 217 1—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

МАГИСТАР ФАРМАЦИЈЕ

ПОТРЕБАН ЈЕ ДВОРСКОЈ АПОТЕЦИ

ВИКТОРОВИЋА У БЕОГРАДУ.

Ступити може одмах. Плата 200 дин. месечно, уз обичне услове. 198 4—6

За оне, који болују од стомака!

Свима онима, који услед назеба или претоварења стомака или услед хрђавог тешко сварљивог, сувише ладног или сувише врућег јела или са неуредног живота болове у стомаку, као:

катар у стомаку, грчеви у стомаку, притисак у стомаку, тешко варење желудца или запаљење слузи

задобију, — нека је овим препоручено добро кућевно средство, чије је дејство већ од више година опробано. То је

Hubert Ullrich'sche Kräuterwein.

Ово биљно вино, које је прављено од изврсних лековитих биљака и доброг вина, јача и оживљује организам човечијег желудца. Биљно вино одстрањује све тешкоће при варењу и дејствује повољно на снажење живаца иствараље здраве крви.

Кад се за време употреби ово биљно вино, угушује већ у клици болест у стомаку. Зато га треба за времена узимати. Знаци, као: главобоља, загуш, подригивање, горушица, надимање, мука са повраћањем а код кроничних (застарелих) болова стомака кад се у већој мери показују, нестану већ, и после неколико напитка.

Запћивена столица и последице отуда, као: напињање, колика, лупање срца, неспавања, успор крви у црној џигерици и слезини, шуљеви нестају брзо са пићем овог биљног вина. Биљно вино ствара апетит а поред лаке столице издваја из стомака и црева све хрђаве материје.

Мршавост, бледоћа, малокрвност, слабост јесу последице хрђавог желудца, стварање недовољне крви и болесног стања џигерице црне. При мањкању апетита, нервовном и душевном нерасположењу, као и чешћој главобољи, и непреспаваним ноћима, често таке особе неприметно пропадну. Биљно вино даје опалој човечијој снази нова живота. Биљно вино појачава апетит, унапређује варење и храњење, оживљује промену материје, убрзује стварање крви, умирује раздражене нерве и ствара нову вољу за живот. То сведоче небројена признања и захвалнице.

Биљно вино може се добити у флашама за 3 и 4 круне у апотекама: у Новом Саду, Петроварадину, Кањи, Г. Ковиљу, Бешки, Иригу, Ст. Футогу, Черевићу, Гложану, Петровцу, Кулпину, Ст. Керу, Темерину, Жабљу, Ђурђеву, Тителу, Сланкамену, Карловцима, Инђији, Руми, Митровици, Ердевику, Илоку, Ст. Паланци, Старом Врбасу, Сентомашу, Фелдварцу, Ст. и Т. Бечеју, Врањеву, Меленци, Чуругу, Елемиру, Перлезу, Фаркаждину, Сакулама, Старој Пазови, Вел. Бечкереку, Батајници, Земуну, Београду итд. као и у свима већим или мањим местима Аустро-Угарске и пограничних држава.

А разашиљу и апотеке у Новом Саду поруке од 3 или више флаше биљног вина по оригиналним ценама на све стране Аустро-Угарске.

Треба се чувати од подражавања!

Нарочито ваља захтевати

Hubert Ullrich'schen Kräuterwein. 614 6

Моје биљно вино није тајанствен лек. Делови су ови: малага-вино 480,0, вински спирит 100,0. глицерин 100,0, црно вино 240,0, сок од јасена 150,0, сок од трешања 320,0, фења, аниса, Јеленино корење, америчанско корење, чемерике, ађиота по 10,0. Ови саставни делови имају се измешати.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.